

epa „Mahabharata“, a jo je lirčno poglobil in razvil s prav žensko nežnostjo. Sakuntalā, puščavnica, varovanka puščavniškega poglavarja Kanve, je mehkosanjava deklinška duša, ravnotako kralj Duhšanta, ki jo sreča v gozdu in se z njo poroči. Višje sile vodijo razvoj dejanja. Čarobna moč zatemni v kralju spomin na Sakuntalo, ki se topi v žalosti, in skrivnostni prstan mu ga zopet obudi. Puščavniško življenje brahmansko se menja na odru s kraljevim dvorom, kar daje drami pravo indsko lice. Tudi niso brez vzroka prišteli „Sakuntalo“ med „devet biserov na dvoru kralja Vikramaditje“, kajti lirčna stran te drame je tako krasna, da si bo ohranila za vse čase odlično mesto v svetovnem slovstvu. Kako nam popisuje pesnik življenje spokornih puščavnikov!

Oboje s čudom ogledujem tukaj,
menihe same pa njih bivališča.
Moči življenjske dajajo jim vetri,
in sveti gozdi so jim bivališča.
Umivajo z vodovjem si telesa,
ki ga cvetlični prašek je rumenil.
Tu premišljujejo v kristalnih hišah,
posté v navzočnosti se dev nebeskih;
kar drug z molitvijo si privojskuje,
to oni vže imajo pokoré se.

Že v šestem stoletju po Kristusu, ko je nastala Sakuntalā, je moralo puščavniško življenje v Indiji kazati podobne izrastke, kakor jih vidimo na sedanjih fakirjih, kar pričajo verzi:

Svetnik stoji tam kakor soha trda;
na solnčne strani je obraz obrnjen,
v mravljišče je telo napol se skrilo,
in vrv iz kačje kože ga ovija.
Ob vratu močno ga obroč obteža,
iz posušenih je lijan napravljen;
ob ramah nosi gosto pleteniče,
kjer vgnezdili so se različni ptiči.

Najvišje se pa povzpne Kālidāsa, kadar opeva lepoto prirode in izraža tiho ljubezen ali nežno žalost. Pogovarja se s cveticami in bučelami, kakor urne gazelice mu teko verzi med govorom. Tako nam podaja „Sakuntalā“ v umetniški obliki celo sliko staroindskega svetovnega naziranja, kakor je živel na dvorih tedanjih knezov.

Prevoda profesorja Glaserja seveda ne moremo oceniti po izvorniku; zdi se, da je prevajatelj predstavljal po besedah z učenjaško natančnostjo, kar seveda dela dikcijo večkrat trdo; pestri prah z metuljčjih peruti se v roki prevajavca omane, in pokaže se spodaj prozaično rebro. Seveda je težko staroindsko pesniško dikcijo, polno orientalskega žara in nam tujih pripodob, izraziti v modernem jeziku. Vsekako pa gre dr. Glaserju velika zahvala, da je naše slovstvo obogatil s tem znamenitim prevodom. *Dr. E. L.*

Breznik Anton: **Slovenske besede v slovenščini**. Ponatis iz Časa. V Ljubljani 1909. Založila Katoliška Bukvarna.

Slovenecem se je včasih celo očitalo, da so preveč slovničarji in se preradi pulijo za besede in korenine. Včasih je to res veljalo. Skoraj vsak naš važnejši pisatelj je napisal tudi slovensko slovnico in naše slovstvo je v začetkih obstojalo večinoma le iz molitvenikov, slovnice, pratik in sanjskih bukvic. Toda zdaj so se razmere izpremenile. Naše slovstvo narašča in se izpopolnjuje vsestransko, odkar nam je pa umrl

grčati Levstik, se samo še pater St. Škrabec na platnicah Cvetja od časa do časa peča s slovnično kritiko. Imeli smo in imamo učene slaviste, kakor V. Oblak, M. Murko, K. Štrekelj itd., ki so napisali učene razprave, toda manjka nam, rekel bi, dnevne slovnične kritike, ki bi trebala in popravljala naše vsakdanje napake v pisavi in izgovarjavi.

Takih napak se je pa tekom let, kar se je kritika pod vplivom Stritarja postavila bolj na estetsko in umetniško stališče, nabralo jako mnogo in grozi nam nevarnost, da se slovenski jezik popolnoma odtrga od rodne grude in pokozmopoliti. Pritožba, da kmalu nobeden naših pisateljev ne bo znal pisati slovensko, je žalibog močno opravičena. K temu je mnogo pripomoglo tudi naše časopisje, ki vedno bolj izpodriva knjigo. Vse priznanje torej gospodu Brezniku, ki se je spustil na polje, na katerem so se tako odlikovali naši predniki, in pričel kritično reševati naš jezik. Njegovo razpravo pozdravljamo z veseljem in podpišemo vsa načela, katera v njej razvija, ter želimo, da bi bila kot nekak uvod k drugim novim razpravam, v katerih bi se posamezna tu postavljena načela razvijala dalje in aplicirala še na druge sorodne predmete.

Dr. L. L.

Novo slovenske šolske knjige za gimnazije.

Dr. Jos. Tominšek: **Grška slovnica**. Cena 3 K. Ljubljana 1908. Založila Katoliška Bukvarna.

Dr. Jos. Tominšek: **Grška vadnica**. Cena vezani knjigi K 3'50. Ljubljana 1908. Založila Katoliška Bukvarna. Stvarno oceno moramo prepustiti strokovnjakom, predvsem pa najvišjemu in najbolj nepristranskemu sodniku „času“. Na nas vse, ki smo zajemali začetke starogrške vede iz nemških šolskih knjig, tako da se nam je vbiilo prepričanje, da ne more biti drugače, je naredilo prijeten vtisk, ko smo zagledali pred sabo Tominškovo slovensko-grško slovnico. Zdelo se nam je, da je padel paladij nemškega gospostva po naših gimnazijah.

Anton Dokler: **Slovarček k izbranim Ovidijevim pesmim Sedlmayerjeve izdaje**. Cena K 1'90. Ljubljana 1909. Založila Katoliška Bukvarna.

Bl. Matek: **Aritmetika in algebra** za srednje in višje gimnazijske razrede. I. del. Cena mehko vezani knjigi K 2'20. Založila Katoliška Bukvarna. Ljubljana 1909.

Bl. Matek: **Geometrija** za srednje in višje gimnazijske razrede. Prvi del. Cena mehko vezani knjigi 2 K. Založila Katoliška Bukvarna. Ljubljana 1909.

Milan Pajk: **Zemljepis za srednje šole**. I. del. Cena vezani knjigi K 1'80. Založila Katoliška Bukvarna. Ljubljana 1909.

Anton Koritnik: **Slovarček k I., II. in III. spevu Iljade**. Ponatis iz izvestij knezoškofijske privatne gimnazije v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano. Založila Katoliška Bukvarna. Ljubljana 1909.

Brinar Josip: **Zgodovina za meščanske šole**. Cena vezani knjigi K 2'20. Založila Katoliška Bukvarna. Ljubljana 1909.

Dr. Ivan Svetina: **Katoliški verouk** za višje razrede srednjih šol. Prva knjiga: Resničnost katoliške vere. Cena vezani knjigi K 2'80. Založila Katoliška Bukvarna. Ljubljana 1909.

Dr. Gr. Pečjak: **Katoliški verouk** za višje razrede srednjih šol. Druga knjiga. Resnice katoliške vere. Cena vezani knjigi K 2'80. Založila Katoliška Bukvarna. Ljubljana 1909.

Alojzij Stroj: **Liturgika**. Nauk o bogočastnih obredih sv. katoliške Cerkve. Cena vezani knjigi K 1'40. Založila Katoliška Bukvarna. Ljubljana 1907.

Toliko šolskih knjig je založila samo Katoliška Bukvarna, skoraj vse v enem letu. S tem si je pridobila veliko zaslugo za poslovenjenje naših srednjih šol. Lahko tedaj trdimo, da bi brez požrtvovalnosti Katoliške Bukvarne marsikatera gori navedenih učnih knjig letos še ne mogla zagledati luči sveta. O marsikateri, zlasti o poslednje navedenih knjigah za verouk, bi radi izpregovorili obširneje, toda nam ne dopušča prostor. Upamo, da se najde prilika pozneje. Za sedaj častitamo samo gospodom pisateljem in založniku in želimo vsem mnogo uspeha pri kulturnem in izobraževalnem delu za mili narod slovenski.

Dalje sta izšli:

M. Pirc: **Zgodovina starega veka** za višje razrede srednjih šol. Cena vezani knjigi K 2'60. Založilo „Društvo slovenskih profesorjev“. Ljubljana 1909.

Anton Jeršinovič: **Livijev komentar**. Ljubljana 1908. Založilo „Društvo slovenskih profesorjev“. *Dr. L. L.*

Dr. K. Capuder: **O luteranstvu na Goriškem**. (Letno poročilo drž. gimnazije v Gorici, 1909.) Str. 1—29. — Ta razprava se nam zdi važna dovolj, da jo posebej omenjamo. Za slovstveno zgodovino važni so nekateri novi podatki o Trubarju. Za našo politično zgodovino tako važna doba protestantskega gibanja je obdelana v njej od nove strani in na podlagi doslej še nerabljenih virov. Izobraženejši mladini bo služila ne samo v prijetno in poučno berilo, ampak tudi za vzor, kako se pišejo temeljite znanstvene razprave.

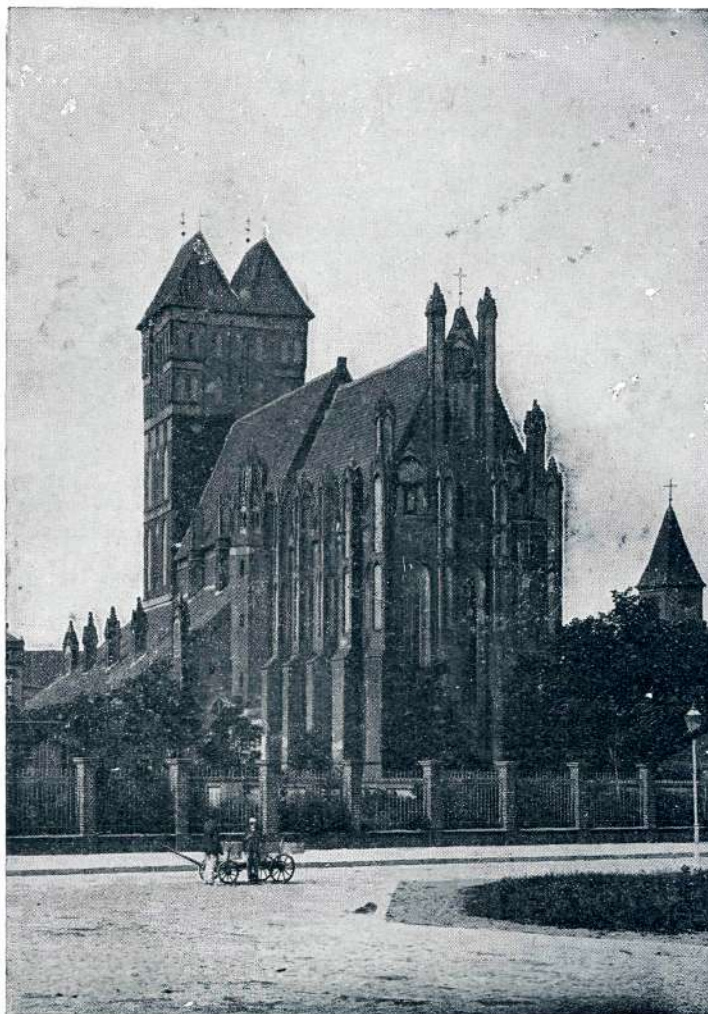
Dr. J. Arnejc: **De origine et vi vocis „tamen“**. Posebni odtisk iz letnega poročila c. kr. drž. gimnazije v Mariboru. L. 1909. — Slednjič omenjamo še to latinsko razpravo našega rojaka, ki se odlikuje po svojem jedrnatem jeziku in pregnantnem izražanju. Moderni jeziki v tem oziru pač ne dosegajo latinščine.

□□□□

Hrvaška.

Dr. Mihajlo Nápotnik: **Sveti Pavao, apostol svijeta i učitelj naroda**. Njegovo življenje in delovanje. Opisao dr. Mihajlo Nápotnik, knez i biskup lavantinski. Pokrvačio Marko M. Majević. Preštampano iz „Katoličkoga lista“. Cena K 1'20. — Veseli in ponosni smemo biti, da je krasno delo našega slovenskega vladike zagledalo luč sveta tudi v hrvaškem

prevodu. Nápotnikova razprava o svetem Pavlu spada med najboljša dela, kar se jih je na tem polju sploh kdaj napisalo, in je pravi vzor, kako se pišejo dobre hagiografije. Brez vsiljivega moraliziranja govore neprenehoma samo viri in nam kažejo velikega apostola v vsej njegovi postavi. Razprava je oprta na široko podlago in nam slika svetega Pavla v zvezi z

STOLNA CERKEV V TORUNJU

vem tedanjim kulturnim in duševnim razvojem človeštva. Naj bi bil ta prevod nov kamen k praktični kulturni vzajemnosti Slovencev in Hrvatov!

□□□□

Slovaška.

Tá zem vábna . . . Povest. Napisala Timrava. Odtisk ze „Slovenských Pohľadov“. Turč. Sveti Martin. Tlačon a nákladom knihtlačarského účastinarského spolku. Str. 32. Cena 24 v. — Slovaška pisateljica Timrava je vstopila na književno polje pred dvanajstimi leti. Njen prvi spis pod naslovom „Pomocnik“ je izšel v mesečniku „Slovenské Pohlady“ (XVI. letnik).